

TAG DET MED RO

- STORMFALDSERFARINGER

1981 FRA ROLD SKOV

Af Henrik Thorlacius-Ussing,
Lindenberg Gods A/S

Erfaringer fra 1981 viser at træ med rodkontakt kan holde sig op til 1½ år. Andelen af knækkede træer synes større end den er. Træer der vandlagres har dårligere holdbarhed efter afgrensning med maskiner.

Der er risiko for at oparbejdningen efter 1999 stormfaldet force-res så meget at træmarkedet kollapser. Træets holdbarhed er begrænset når det er oparbejdet.

Derfor: Der er god tid til oparbejdningen. Udvalg arealer hvor de fleste træer har rodkontakt til senere oparbejdning. Planlæg en rolig afvikling hvor man får acceptable priser.

Nørlund indkøbte en Logma til at oparbejde stormfaldet i 1981.

Faktiske data

Stormfaldet på de to ovennævnte distrikter var henholdsvis 300.000 m³ på Lindenberg og 135.000 m³ på Nørlund, eller i alt ca. 435.000 m³, svarende til et stormfald på næsten 100 m³/ha bevokset. Der var primært tale om gran - 99% - primært gran ældre end 40 år, og der var tale om en del meget stort gran.

Begge distrikter etablerede vandlagre. Der blev lagret ialt ca. 60.000 m³ til

egne savværker samt yderligere ca. 15.000 m³ ved eksterne danske værker.

På grund af usikkerhed omkring afsætningen, en hård vinter samt mangel på maskiner og mandskab gik oparbejdningen først rigtigt i gang i marts måned 1982. Til oparbejdningen blev der anvendt gravemaskiner, gum-miged, traktorer med diverse spil, udkørselstraktorer og i begrænset omfang skovningsmaskiner - Nørlund

Stormen den 3. december 1999 i den sydlige del af landet fremkalder ubehagelige minder fra stormen i 1981. Dengang blev specielt Rold Skov meget hårdt ramt, dels på grund af den meget kraftige storm, dels på grund af den meget store stående vedmasse som var til stede i Rold Skov.

Stormfaldserfaringerne fra Lindenberg Gods - godset har i dag 3 erfarne skovfogeder som alle deltog i oparbejdningen - samt mine tidligere erfaringer fra Nørlund vil jeg her prøve at ridse op. De kan måske være til gavn for andre i den nuværende situation.

Stormfaldsareal som først blev oparbejdet i 1983.

indkøbte en Logma skovningsmaskine. Samlet blev mindst 80% af mængden manuelt afgrenet.

Oparbejdningen var først afsluttet i efteråret 1983 – eller næsten 2 år efter stormfaldet. I den periode foregik oparbejdningen relativt jævnt.

Vandlagrene blev fyldt i foråret 1982, dog lagde Nørlund ca. 15.000 m³ i vandlager i efteråret 1982 uden problemer, men der var her tale om friskt træ som havde haft jordkontakt indtil oparbejdningen. Det skal bemærkes at sommeren 1982 var varm og tør.

Udfaldet blev som følger:

- Svind 4% af den samlede mængde.
 - Rummetertræ (cellulose og spånpladetræ) udgjorde 11% (Nørlund), hhv. 15% (Lindenberg)
 - Resten var savværkstræ
- Prisrelationerne var omtrent som vist i tabel 1.

Oparbejdningsprisen holdt sig stort set gennem hele perioden, og salgspri- serne var konstante frem til maj 1983 hvor de steg med ca. 5%. Prisen forsatte med at stige, og frem til foråret 1984 steg den i alt med ca. 35%.

Erfaringer

Følgende erfaringer i relation til oparbejdningstakten kan opsummeres:

- Alt træ som står op skal blive stående i første omgang.
- Stormfaldsarealerne udvidede sig de kommende år med 40-50%.
- Træ med rodkontakt kunne uden problemer holde sig i op til 1½ år – selv med en varm sommer. Ædelgran, lærk, douglas havde specielt god holdbarhed.
- Antal af knækkede træer steg med faldende alder på bevoksningen. Generelt synede andelen af knækkede træer større end den rent faktisk var.
- Træ som vandlagres skal være helt fri for rodforråv. Træet har væsentlig dårligere holdbarhed i vandlager, når det afgrenes med maskine (mangler bark).
- Vandlagret træ bør ikke lagres længere end 4 år.
- Der blev eksporteret friskt stormfaldstræ til Tyskland frem til sommeren 1983.

Generelt kunne det konstateres, at begge distrikter fik en fornuftig oparbejdning af de meget store mængder træ med et begrænset tab til følge. Man undgik et sammenbrud på råtræmarkedet, og logistikken fungerede.

Oparbejdningstakten i 1999

I 1981 blev oparbejdningshastigheden bremset af en hård vinter og manglende mekanisering, men specielt også det forhold, at oparbejdningen bevist blev planlagt til at strække sig over en periode på næsten 2 år. Således kunne afsætningen incl. logistikken "følge" med, det betød bl.a., at mest muligt træ

Lindenberg og Nørlund lagde i alt 75.000 m³ på vandlager. Heraf var der 15.000 m³ som først blev lagt på lager i efteråret 1982, idet træerne havde haft rodkontakt. Foto fra juni 1982.

kunne afsættes til den hjemlige industri, og til meget fornuftige priser.

I dag kan vi konstatere, at maskinerne til oparbejdningen i rigeligt omfang er til stede. Det vil uden større problemer være muligt at skaffe skovningsmaskiner, som kan oparbejde stormfaldet på 6 måneder. Stormfaldsramte skov- ejere og funktionærer sætter øjensynlig en faglig stolthed i at kunne forcere oparbejdningen mest muligt.

Mange brugte de første dage efter stormen til at bestille maskiner. Mange steder er disse maskiner også begyndt at aflægge effekter mere eller mindre tilfældigt, uden at afsætningen er på plads, og uden at man har vurderet alternativerne.

Jeg frygter meget, at vi er på vej til at forcere oparbejdningen så meget, at et kollaps på råtræmarkedet desværre kan blive en realitet.

Træ som oparbejdes og bliver lagt i store stakke ude i skoven, har en meget begrænset holdbarhed når solen i maj begynder at varme. Derimod kan det holde sig i mange måneder når det ligger på arealet. Og kan man overhovedet få logistikken til at fungere når så meget træ skal flyttes på så kort tid.

Ingen – også selv om jeg tager "savværksbrillerne på" – har interesse i et kollaps på råtræmarkedet. Det vil give store tab for såvel skov som industri.

Det er vores erfaring, at der er god tid til at foretage oparbejdningen. Der kan udvælges stormfaldsarealer, hvor hovedparten af træerne har rodkontakt, som kan holde frem til foråret 2001. Der kan planlægges en rolig afvikling, hvor tabet af mængderne reduceres, og hvor man får nogle acceptable priser.

Det må antages, at staten ud fra et indlysende nationaløkonomisk syns- punkt får fremskaffet en finansiering således, at der kan vandlagres betyde- lige mængder ved industrien. Dette sammenholdt med en rolig og planlagt oparbejdning vil kunne begrænse tabene mest muligt.

I 1981 gav stormfaldet ikke de ramte skove nogle økonomiske problemer, men væsentligt dårligere konjunkturer for træ vil i dag betyde, at det vil give økonomiske problemer for de ramte skove. Tabene skal imidlertid begræn- ses for alle parter, og det tror jeg ikke den aktuelle oparbejdningstakt vil gøre.

Tabel 1. Omtrentlige prisrelationer på oparbejdet træ efter stormfaldet i 1981. Prisniveau 1982, kr/m³.

Midtdiameter cm	Salgspris klasse B	Oparbejdnings- omkostninger	Dæknings- bidrag
16-20	265	80	185
21-25	280	55	225
26-30	340	50	290
> 30	360	50	310